

Ida Srebotnik

GRADIMO MOSTOVE V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

*»Od vsega, kar človek dela,
ni ničesar bolj pomembnega kot gradnja mostov.«*

– Ivo Andrić

Pred razpadom Jugoslavije in tragično vojno smo uspešno sodelovali pedagogi in andragogi iz vse nekdanje skupne države, na srečanjih izmenjavali znanja in izkušnje, razpravljali o novostih, se drug od drugega učili. Andragoško društvo Slovenije je bilo takrat povezovalni člen, podobna društva in zveze so namreč v tistem času delovali v vseh nekdanjih republikah. Zelo dobre stike so imeli tudi fakultete in inštituti ter raziskovalne ustanove za pedagogiko in andragogiko. V Andragoškem društvu Slovenije se je tako pred štirimi leti porodila ideja, da pripravimo srečanje, kjer bi se zbrali tisti, ki se v državah naslednicah nekdanjih republik Jugoslavije ukvarjamo z izobraževanjem odraslih. Skeptiki so dvomili, da nam bo uspelo, nekateri so omenjali celo, da gre za »jugonostalgijo«. Kljub pomislekom smo v sodelovanju z Andragoškim centrom Slovenije ter nekaterimi sorodnimi zvezami in društvu decembra 2015 organizirali prvo konferenco v Ljubljani.

V vseh državah naslednicah so se navdušeno odzvali na naše vabilo. Z delegacijami iz Srbije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Makedonije, Kosova in Črne gore so na prvo srečanje v Ljubljano prišli strokovnjaki s področja izobraževanja odraslih, pedagogi in andragogi, univerzitetni profesorji s fakultet in inštitutov. Teoretiki in praktiki smo razpravljali o izkušnjah, razvoju, slabih in dobrih praksah v izobraževanju odraslih, zakonodaji, problemih in rešitvah. Dva dneva sta bila skoraj premalo za vse, kar smo si imeli povedati, ko smo drug drugega seznanjali z dosežki, spoznanji, predpisi in sistemskimi rešitvami, načrti in projekti ... Plenarnim predstavitvam dosežkov v izobraževanju odraslih v posameznih državah so sledile zelo zanimive delavnice s poudarkom na skupnih težavah in iskanju rešitev v priznavanju formalnega in neformalnega izobraževanja, na vlogi države in lokalnih skupnosti v izobraževanju ... Ugotovili smo, da imamo v izobraževanju odraslih veliko skupnega in da mora postati srečanje andragogov in izobraževalcev odraslih iz držav naslednic nekdanje skupne države tradicionalno in vsakoletna priložnost za ponovno sodelovanje, izmenjavo znanj in skupne projekte.

Simbolika mostov, ki povezujejo, ne pa razdvajajo, je za leto 2016 spontano pripeljala do dogovora, da bo organizator naslednjega srečanja iz Mostarja v Bosni in Hercegovini.

Ideja Andragoškega društva Slovenije je tako padla na plodna tla in oktobra 2016 smo ponovno vse delegacije nazdravljale s koktajlom dobrodošlice v muzeju Stari most v Mostarju na drugi konferenci Gradimo mostove v izobraževanju odraslih. Prireditve so odlično organizirali v centru Emaus za izobraževanje odraslih iz Mostarja. Glede na dokaj zapleteno kantonsko razdeljenost Bosne in Hercegovine je bilo zanimivo, da so bili ves čas srečanja navzoči tudi ministri, pristojni za izobraževanje, iz vseh sedmih kantonov in minister za civilne posle Bosne in Hercegovine. V petčlanski slovenski delegaciji sva bili dve članici iz Andragoškega društva in trije zaposleni, vključno z direktorjem, iz Andragoškega centra Slovenije (ACS). Tokrat smo Slovenci na posvetu predstavili izsledke raziskave PIAAC ter pripravo strategije razvoja in uporabe spretnosti, ki je potekala v Sloveniji pod okriljem OECD (Andrej Sotošek iz ACS). Kot že ob prvem srečanju v Ljubljani je imela odličen prispevek prof. dr. Katarina Popović iz Srbije, generalna sekretarka ICAE (International Council for Adult Education). Zamislili smo se ob njenem kritičnem in strokovnem globalnem pogledu na probleme in izzive v izobraževanju odraslih. Menila je, da je OECD obsedla agenda z veščinami (skills) in da smo v nevarnosti, da se ujamemo v zanko merjenj in prevlade stališča, da izobražujemo zgolj za trg dela, pozabljamo pa na bolj pomembno, to je človečnost in demokracijo. Tudi sicer prevladuje pri načrtovanju izobraževanja odraslih v vseh državah udeleženkah skrb za znanja in veščine, ki zagotavljajo zaposljivost in zadovoljujejo potrebe trga dela. Preveč energije in časa se posveča sistemskim bitkam za boljši status izobraževanja odraslih in zakonodaji. Dosedanja srečanja skoraj preveč izpostavljajo in hvalijo tudi dosežke v izobraževanju odraslih v Sloveniji, čeprav tisti, ki se v Sloveniji že leta ukvarjamo z izobraževanjem odraslih, menimo drugače. Mnogi zelo dobri prispevki na dosedanjih konferencah so nas namreč prepričali, da nas marsikje prehitujejo, tudi v zakonodaji in pametnih rešitvah v izobraževanju odraslih.

Zgodba z gradnjo mostov v izobraževanju odraslih se je nadaljevala tudi prejšnje in letošnje leto. Lani so zdaj že tradicionalno konferenco organizirali Makedonci v Skopju. Naša delegacija je bila tokrat sedemčlanska. Ponovno so se zvrstile predstavitve aktualnega dogajanja v izobraževanju odraslih v vseh državah udeleženkah. Slovenci smo predstavili prenovljeni Zakon o izobraževanju odraslih in projekt ESS, ki zadeva problematiko svetovanja in informiranja, vrednotenja in pismenosti ter socialne interakcije. Tudi tokrat je bilo najbolj pestro na delavnicah, kjer smo v slovenski delegaciji s prispevkom, ki so ga pripravili v ACS (Peter Beltram), spodbudili razpravo o orodjih za snovanje strategij ter spremljanje in vrednotenje njihovega uresničevanja. Predstavnica Univerze v Sarajevu dr. Lejla Turčilo nam je na delavnici dala napotke za učinkovito komuniciranje z različnimi mediji, navdušila je tudi delavnica o vlogi univerze v vseživljenjskem učenju, ki sta jo pripravili profesorici s katedre za andragogiko in pedagogiko Filozofske fakultete v Beogradu dr. Violeta Orlović in Aleksandra Pejović.

Skopska konferenca je bila namenjena tudi proslavitvi 20-letnice delovanja inštituta DDV International v Makedoniji. DDV je v preteklosti, skupaj z drugimi uradi DDV v večini držav nekdanje Jugoslavije, pomembno pripomogel k razvoju izobraževanja mladih in odraslih v posameznih regijah. Z njihovo finančno podporo so tako v Makedoniji kot Bosni

in Hercegovini lahko organizirali tudi konferenco Gradimo mostove v izobraževanju odraslih. Obisk Makedonije in Skopja pa je bil nekaj posebnega tudi zaradi megalomanskih poskusov gradnje in monumentalnih skulptur v mestnem središču, ki naj bi Skopju vtisnile pečat »velemesta«, kar pa na drugi strani ne more zabrisati širjenja vpliva albanske manjšine, ki daje podobi mesta drugačno noto.

Četrto srečanje Gradimo mostove v izobraževanju odraslih je bilo letos v organizaciji Hrvaške in je bilo maja v Biogradu na moru. Veselili smo se vnovičnega srečanja, novih tem in pričakovali nadgradnjo dosedanje strukture. Organizator, Agencija za strokovno izobraževanje odraslih, je srečanje združil z mednarodnim andragoškim simpozijem z nosilno temo vseživljenjsko profesionalno svetovanje odraslim udeležencem izobraževanja. Rdeča nit konference Gradimo mostove v izobraževanju odraslih pa je bila informacijska tehnologija in njena uporaba v izobraževanju odraslih. Predstavniki iz vseh držav udeleženk so znova predstavili dosežke v izobraževanju odraslih, pobude in rešitve ter nove projekte, s katerimi se ukvarjajo. Zanimivo je, da imajo v Bosni in Hercegovini kar deset zakonov o izobraževanju odraslih, čeprav do leta 2009 niso imeli niti enega, saj izobraževanje urejajo posamezni kantoni. V primerjavi s Slovenijo imajo zelo nizko stopnjo visoko izobraženega prebivalstva (9,6 %) in kar 2,82 % nepismenih. V Srbiji je poudarek na priznavanju predhodnega učenja ter kariernem vodenju in svetovanju. V pripravi so tudi programi o motivaciji in individualizaciji v izobraževanju in pri učenju odraslih. V letu 2017 je bilo tudi sprejetih kar nekaj pomembnih zakonskih podlag, ki urejajo izobraževanje odraslih. Predstavnica Bosne in Hercegovine se je v svojem prispevku osredotočila na izzive informacijsko-komunikacijske tehnologije v izobraževanju odraslih in poudarila, da je kljub nekaterim negativnim učinkom v 21. stoletju svet tehnologije in komunikacije naš svet. Zanimiv prispevek je imela predstavnica Kosova, ki je govorila o peti ravni kvalifikacij in poudarila, da bi morali v izobraževanju iskati možnosti in ne ovir, čeprav so prve in druge naša realnost. Predstavnici Slovenije pa sta govorili o dveh povsem nasprotnih temah. Katja Kragelj iz ACS je predstavila kriterije za ocenjevanje veščin, Maja Povše iz Andragoškega društva pa zanimiv izobraževalni program Inkluzija odraslih s posebnimi potrebami v izobraževanje. Ponovno so navzoče navdušili obetajoči statistični podatki o dosežkih v izobraževanju v Sloveniji, ki jih je predstavil direktor ACS Andrej Sotošek. Osrednje teme pogovorov so bile znova kompetence, svetovanje, priznavanje predhodno pridobljenega znanja, kvalifikacije, programi formalnega in neformalnega izobraževanja ter zakonodajne rešitve.

Organizacija tokratne konference je morda malce razočarala, ker je bil večji poudarek na vzporednem poteku prej omenjenega simpozija kot na tematiki konference. Prihodnje leto je dogovorjeni organizator konference Gradimo mostove v izobraževanju odraslih Srbija. Razumemo, da je med težavami organizacije zlasti zagotavljanje finančnih sredstev, ki jih je dosedanjim organizatorjem prispevala predvsem mednarodna organizacija DDV.

V Sloveniji upamo, da bo ideja ostala in živela tudi v prihodnje ter da se bo našemu društvu in Andragoškemu centru Slovenije pri organizaciji, podpori in udeležbi na teh srečanjih ter prečkanju mostov pridružila še katera od zvez ali društev za izobraževanje

odraslih. Pogrešamo tudi spodbude, prispevke in večjo udeležbo s katedre za pedagogiko in andragogiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani in si želimo, da bo tudi v prihodnje smiselnost tovrstnih povezav in sodelovanja podpiralo tudi naše ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Zaključujem z mislijo iz govora Susanne Matis, predstavnice veleposlaništva ZR Nemčije v Bosni in Hercegovini: »... nekateri mostovi so iz kamna, drugi iz betona, so pa tudi mostovi, ki so iz idej, projektov in sodelovanja ...«